

Дмитро ГАВРИЛЮК

здобувач освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
Науковий керівник – Олена ДУДКІНА канд. екон. наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ АМБУЛАТОРНО- ПОЛІКЛІНІЧНИХ ПОСЛУГ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В умовах медичної реформи основними векторами розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я визначено профілактику та дотримання прав людини у галузі охорони здоров'я [1]. Це об'єктивно вимагає удосконалення механізмів управлінської діяльності і на рівні медичних закладів, зокрема – впровадження новітніх підходів до організаційного забезпечення їх функціональної діяльності. Адже сучасна система менеджменту закладів охорони здоров'я дозволяє ефективно використовувати ресурси, досягати цілей їх діяльності на основі врахування конкурентних переваг та можливостей.

Саме організаційне забезпечення діяльності закладу охорони здоров'я має орієнтуватись на «раціональну побудову процесу управління в часі і в просторі відповідно до потреб узгодження спільної праці в соціально-економічній системі із завданнями підвищення ефективності управління організацією» [2].

Важливим елементом менеджменту ЗОЗ є організаційна діяльність, адже завдяки їй практично реалізуються засадничі повноваження адміністративного апарату медичного закладу: управління майном та ресурсами, планування і координація, контроль і перевірка виконання рішень, організування поточної діяльності, визначення та делегування повноважень, розстановка кадрів, регулювання процесів надання медичних, зокрема – амбулаторно-поліклінічних послуг тощо.

На наше переконання, «організація процесу управління медичним закладом передбачає розподіл і закріплення

виконуваних робіт за етапами, планування, регламентування і нормування їх послідовності і термінів, встановлення заходів адміністративного впливу, введення контролю здійснення процесу управління» [3].

Дієвий та раціонально побудований механізм організаційного забезпечення розвитку ЗОЗ можливо сформувати, перед усім, шляхом удосконалення його структури, інноватизації функціонального навантаження керівників та медичних працівників, що, в свою чергу, відповідатиме завданням публічної політики в сфері охорони здоров'я.

В умовах сьогодення, на формування організаційної структури управління ЗОЗ впливають специфічні особливості розвитку медичної сфери, до яких слід віднести:

- пріоритетність у визначенні та забезпеченні якості роботи окремих категорій медичного персоналу і закладу охорони здоров'я загалом;

- необхідність чіткої координації роботи: окремих медичних працівників (в системі взаємовідносин: лікар-лікар; лікар-медична сестра; медична сестра-медична сестра); а також окремих підрозділів або служб: адміністративного апарату; медико-інформаційної служби; діагностичної служби; метрологічного забезпечення; структур амбулаторно-клінічної та невідкладної медичної допомоги;

- необхідність дотримання високого ступеня спеціалізації медичного обслуговування та надання медичних послуг;

- необхідність забезпечення відповідного рівня якості медичного обслуговування та зниження рівня медичних помилок у лікувальному процесі;

- підвищення дієвості та адаптивності управлінської діяльності ЗОЗ в умовах медичної реформи.

Слід наголосити, що амбулаторно-поліклінічна допомога є базовою складовою системи охорони здоров'я, оскільки забезпечує первинний контакт населення з медичною системою, профілактику захворювань, ранню діагностику, лікування та медичний супровід пацієнтів. Відповідно, в умовах реалізації медичної реформи, що

супроводжується процесами цифровізації медичних послуг та викликами воєнного стану, організація надання амбулаторно-поліклінічних послуг супроводжується низкою системних проблем.

Так, однією з найбільш гострих проблем є дефіцит медичних кадрів, особливо у первинній ланці медичної допомоги. Спостерігаються такі системні явища як: нестача сімейних лікарів і вузькопрофільних спеціалістів; невпорядкована трудова міграція медичних працівників; старіння кадрового складу медичних працівників, зокрема ЗОЗ в сільській місцевості; посилення професійного вигорання медичного персоналу, перед усім того, що залучається до обслуговування ВПО, ветеранів, військовослужбовців та членів їх сімей.

Суттєвим викликом для системи охорони здоров'я є недостатність фінансових ресурсів для забезпечення якісного амбулаторно-поліклінічного обслуговування, що викликане почасти обмеженим фінансуванням закладів в т.ч. і через договори з НСЗУ; недостатністю коштів для оновлення матеріально-технічної бази; високими витратами на енергоносії та утримання приміщень; чітко сформованим в останні роки дисбалансом між потребами населення та фінансовими можливостями закладів. Це супроводжується тим, що наявні у ЗОЗ фінансові ресурси спрямовуються переважно на поточне утримання, а не на розвиток або модернізацію медичних послуг.

Організація амбулаторно-поліклінічної допомоги часто характеризується недостатньою ефективністю управлінських процесів, зокрема: недосконалістю системи планування медичних послуг; недостатнім рівнем управлінської компетентності менеджменту закладів; слабкою координацією між первинною та спеціалізованою допомогою; відсутністю сучасних механізмів моніторингу якості послуг. Окрім цього, в багатьох закладах відсутній стратегічний підхід до розвитку амбулаторної допомоги, а також не зважаючи на активне впровадження електронної системи охорони здоров'я, все ще спостерігаються проблеми цифровізації та інформаційно-комунікативного забезпечення надання амбулаторно-поліклінічних послуг.

На результативність та якість організації надання амбулаторно-поліклінічних послуг впливають також проблеми їх матеріально-технічного забезпечення, а саме фізичний знос приміщень ЗОЗ; недостатнє оснащення сучасним обладнанням; дефіцит діагностичної техніки; недостатній рівень енергетичної автономності; обмежені можливості впровадження сучасних медичних технологій. Окрім того, у період воєнного стану особливо актуальними стають питання безпеки пацієнтів та забезпечення безперервності надання амбулаторно-поліклінічних послуг, перед усім вразливим верствам населення територіальних громад.

Резюмуючи зазначимо, що організація надання амбулаторно-поліклінічних послуг закладами охорони здоров'я у сучасних умовах має орієнтуватись на впровадження сучасних управлінських підходів, цифровізації процесів надання медичних послуг та медичного обслуговування, розвитку кадрового потенціалу, удосконалення механізмів фінансування та підвищення доступності й якості медичних послуг для населення.

Список використаних джерел:

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України № 2802-ХІІ від 19.11.1992р.. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
2. Організація діяльності закладі охорони здоров'я: навч пос. / за ред.. Шкільняка М.М., Желюк Т.Л. Тернопіль, Крок. 2021. 516 с.
3. Дудкіна О.П., Чикало, І. В. Аналітичні підходи до планування діяльності закладу охорони здоров'я. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. вип.17. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/911>